

RAZRED IN PREDMET		
9. razred		
ANGLEŠČINA	TIME EXPRESSIONS	Povzetek najdete v prilogi.
SLOVENŠČINA	EKSPRESIONIZEM, SREČKO KOSOVEL	Povzetek s PPT najdete v prilogi.
KEMIJA	OGLJIKOVI HIDRATI	Povzetek s PPT najdete v prilogi.
BIOLOGIJA	EVOLUCIJA ČLOVEKA	Tabelo, ki jo boste dopolnili po ogledu gradiva, najdete v prilogi.

TIME EXPRESSIONS

FOR AGES - več let

FOR A FORTNIGHT – dva tedna

SINCE WEDNESDAY – od srede

SINCE I ARRIVED – odkar sem prispel

SIX MONTHS AGO – pred šestimi meseci

A LONG TIME AGO – dolgo časa nazaj

DURING 2005 – med letom 2005

DURING THE WAR – med vojno

KOLIKO ČASA?

for 20 minutes
for three days
for 6 months
for 4 years
for 2 centuries
for a long time
for ever

OD KDAJ?

since 9am
since Monday
since January
since 1997
since 1500
since I left school
since the beginning of time

PRESENT PERFECT + for, since

They've lived in the USA **since** 1900. (od leta 1900)

Otto has been in Canada **since** he left England. (odkar je zapustil Anglijo)

He's lived there **for** 12 years. (12 let)

Present perfect lahko uporabimo za opis sedanje situacije, ki se je začela v preteklosti.

FOR uporabimo, da izrazimo koliko časa neka situacija traja.

SINCE uporabimo, da izrazimo, od kdaj neka situacija traja.

EKSPRESIONIZEM (OBDOBJE MED OBEMA VOJNAMA) (1918–1930)

ZNAČILNOSTI:

- ⊙ ekspresionizem se pojavi v obdobju med obema vojnama (1918–1930)
- ⊙ prevladuje pesništvo
- ⊙ ekspresionizem
expressio = izraz (umetniki izražajo bolečino zaradi vojne, razočaranje nad človeštvom)
- ⊙ pojavijo se primere iz industrijskega sveta
- ⊙ hrepenenje po človečnosti
- ⊙ vera v prerojenega, boljšega človeka
- ⊙ pesniki uporabljajo nenavadne besede, težke metafore, poudarjen nemir
- ⊙ slog krčevit, napet, zvočne figure

PREDSTAVNIKI:

- ⊙ **Srečko Kosovel** (konstruktivizem) - pesnik
- ⊙ **Alojz Gradnik** – pesnik
- ⊙ **Tone Seliškar** – pesnik
- ⊙ **Mile Klopčič** – pesnik
- ⊙ **Slavko Grum** – dramatik (Dogodek v mestu Gogi) in pripovednik

SREČKO KOSOVEL

- ⊙ slovenski pesnik, kritik in publicist;
- ⊙ * 18. marec 1904, Sežana
- ⊙ † 27. maj 1926, Tomaj

ŠOLANJE:

- ⊙ OŠ v Tomaju
- ⊙ Realka v Ljubljani
- ⊙ Študij slavistike, romanistike in pedagogike na Filozofski fakulteti v Ljubljani (1922)

DELA:

- ⊙ *Pesmi*, 1927
- ⊙ *Izbrane pesmi* (1931)
- ⊙ *Izbrane pesmi* (1949)
- ⊙ *Zlati čoln* (1954)
- ⊙ *Moja pesem* (1964)
- ⊙ *Ekstaza smrti* (1964)
- ⊙ *Integrali 26* (1967)
- ⊙ *Naša bela mačica* (1969)
- ⊙ *Sonce ima krono* (1974)
- ⊙ *Pesmi* (1983)
- ⊙ *Deček in sonce* (1996)
- ⊙ *Ikarjev sen* (2004)

Kosovelova konstruktivistična pesem: KONS.5

Gnoj je zlato
in zlato je gnoj.
oboje = 0
 $0 = \infty$
 $\infty = 0$
A B <
1, 2, 3
Kdor nima duše,
ne potrebuje zlata,
kdor ima dušo,
ne potrebuje gnoja.
I, A.

Preberi pesem **Srečka Kosovela**:

Jutro na Krasu

**Sam grem po dolini kraški,
kadar vanjo jutro sije 2. VERZ
in se morje zdrave sile
v mlado dušo mi razlije. 4. VERZ**

**Sklonil bi se in pokleknil
pred ognjenim veliĉanstvom,
kakor kralj bi Źel po Krasu
v duŹi s silo in bogastvom.**

**In pod silo mlade duŹe
bi se zemlja premaknila,
naŹa zemlja, bratje moji,
k soncu bi se primaknila.**

- ⊙ *Jutro na Krasu* je **lirska pesem**, saj pesnik preko ĉutnega vtisa o pokrajini predstavi svoj odnos do Krasa.
- ⊙ Sestavljena je **iz treh kvartin** (Źtirivrstičnic in vsi verzi so sestavljeni iz osmih zlogov. Ĉe natanĉno pregledamo obliko, lahko ugotovimo, da se rimajo samo sodi verzi (2., 4., ...))
- ⊙ Pesem govori o Krasu in **v lirskem subjektu** bi lahko prepoznali Sreĉka Kosovela.
- ⊙ V pesmi se pojavljajo **motivi** kraŹke pokrajine, jutra, sonca in ponosa.
- ⊙ V pesem je ujet ĉutno obarvan **vtis (impesija)** o zunanjem svetu oz. domaĉi pokrajini.
- ⊙ V pesmi vlada **pozitivno vzduŹje**, saj pesnik obĉuduje pokrajino in jo oznaĉi kot veliĉastno. Da je lirski subjekt optimistiĉen in poln zanosa, lahko dokaŹemo z verzoma iz prve kitice: in se morje zdrave sile, v mlado duŹo mi razlije.

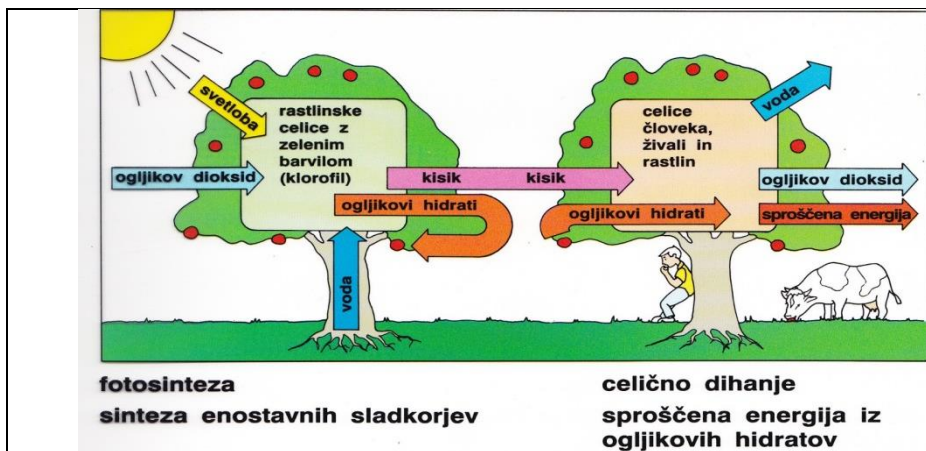
PESNIŠKA SREDSTVA

ANALIZA PESMI PO KITICAH

<p>Sam grem po dolini kraški, kadar vanjo jutro sije in se morje zdrave sile v mlado dušo mi razlije.</p> <p>ZAMENJAN BESEDNI RED METAFORA</p> <p>OKRASNI PRIDEVEK: kraški, zdrave, mlado</p>	<p>Zadnja dva verza sta metafora (preneseni pomen). Kaj je želel pesnik povedati s to metaforo? Pokrajina, ki jo opazuje, je neokrnjena in lepa. Vse to ga navdihuje in mu daje moč. Ganjen je nad podobo domače pokrajine.</p> <p>Kaj bi pesnik pred kraško pokrajino naredil? Kaj ti to pove o njegovem odnosu do Krasa? Pesnik bi se sklonil in pokleknil pred Krasom. To nakazuje na globoko spoštovanje in občudovanje te pokrajine. Npr. tudi pred kraljem so vsi pokleknili, s tem so mu izkazali spoštovanje.</p>
<p>Sklonil bi se in pokleknil pred ognjenim veličanstvom, kakor kralj bi šel po Krasu v duši s silo in bogastvom.</p>	<p>Kako pesnik v tej kitici poimenuje kraško pokrajino? Poimenuje ga ognjeno veličanstvo.</p> <p>Kakšen je torej njegov odnos do domače pokrajine? Obkroži tri besede, ki bi najbolje opisale ta odnos. Pokroviteljstvo ponižnost prilaščanje spoštovanje malodušnost ponos</p>
<p>In pod silo mlade duše bi se zemlja premaknila, naša zemlja, bratje moji, k soncu bi se primaknila.</p> <p>NAGOVOR</p>	<p>Kako bi lahko naslovili to kitico? Zaupanje v mladega človeka.</p> <p>Ali pesnik zaupa v mlade ljudi? Pesnik ima zaupanje v mlade ljudi, saj meni, da lahko spremenijo svet na bolje. Slednje je izrazil z metaforo, da bo sila mlade duše (moč in znanje mladih ljudi) zemljo k soncu primaknila (k nečemu boljšemu).</p>

OGLJIKOVI HIDRATI

1. Glukoza nastane pri fotosintezi in je vir energije za rastline in živali.

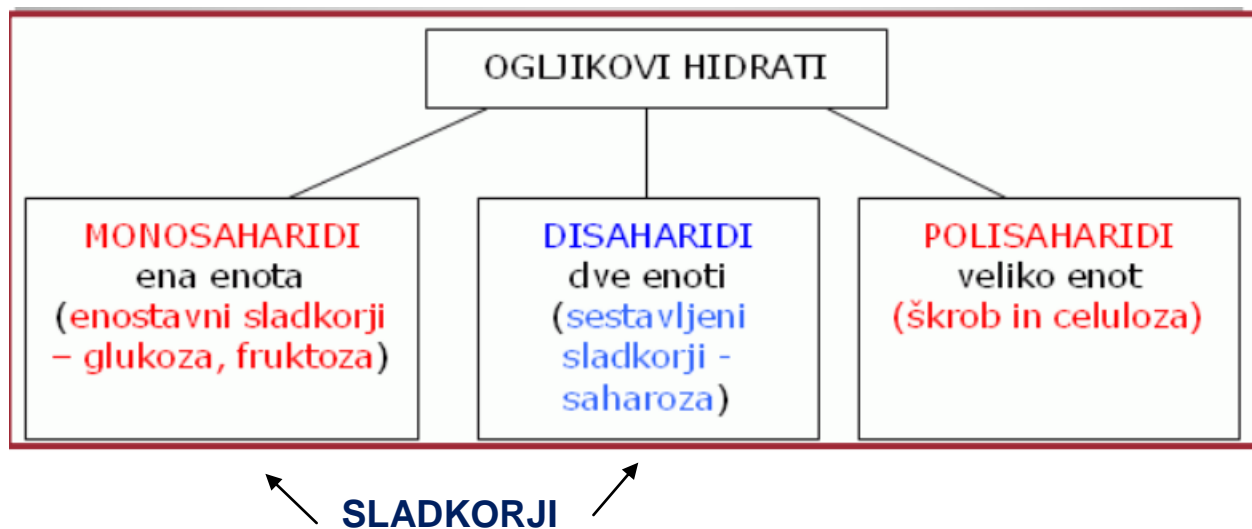
- Zapiši potek reakcije fotosinteze z kemijsko enačbo.

- V kaj rastline predelajo glukozo?
-

2. Kaj so OGLJIKOVI HIDRATI?

Ogljikovi hidrati so spojine **ogljika, vodika in kisika**. Med ogljikove hidrate prištevamo **sladkorje**, **škrob** in **celulozo**. Rastlinam in živalim zagotavljajo oporne snovi in so **glavni vir energije** v organizmu.

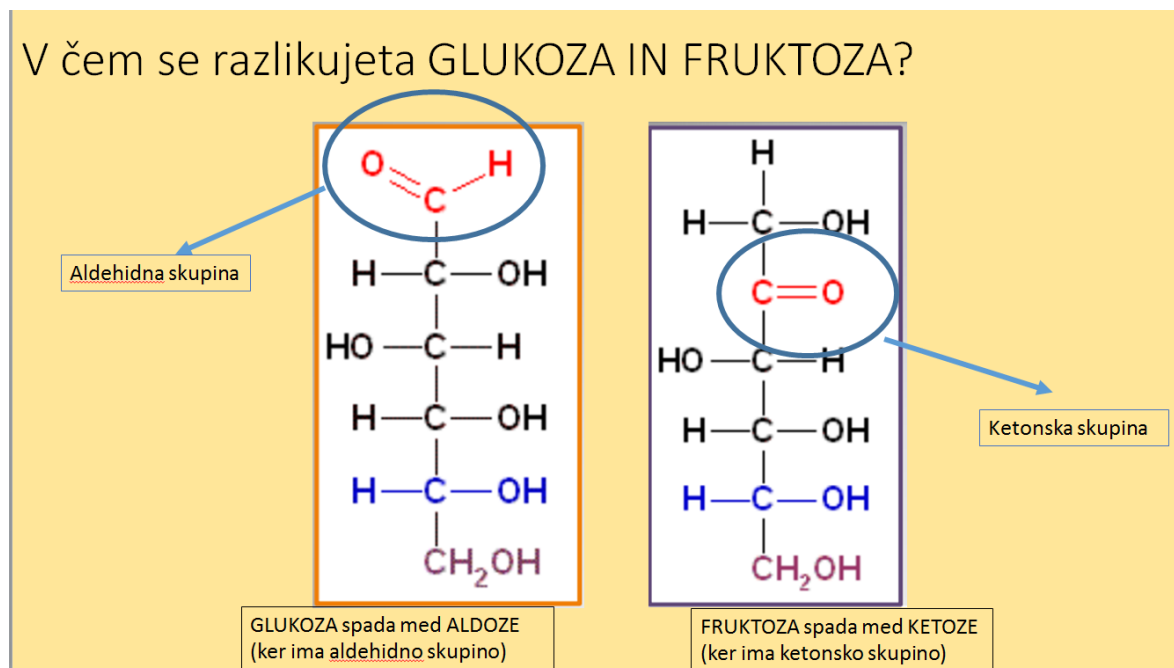
3. DELITEV OGLJIKOVIH HIDRATOV

4. MONOSAHARIDI

1. Primerjava glukoze in fruktoze (učbenik str. 83 in 84). Izpolni razpredelnico s pomočjo sheme pod tabelo.

	glukoza	fruktoza
Kako še imenujemo glukozo in fruktozo glede na sadje, v katerem ju je največ?		
Strukturna formula		

Dokaz ENOSTAVNIH SLADKORJEV (poskus, U, str. 80)

PONOVITEV (ustno):

Izberite vse pravilne odgovore o zgradbi glukoze in fruktoze.

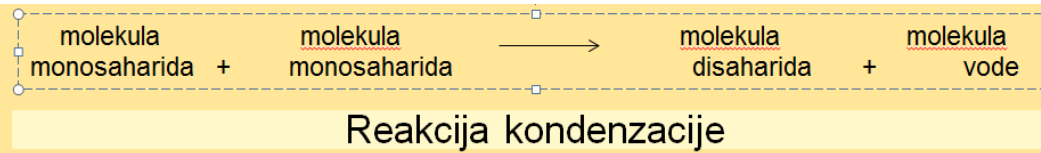
- Molekulska formula glukoze je $C_6H_{12}O_6$.
- V molekuli glukoze in fruktoze je pet hidroksilnih skupin.
- Fruktoza sodi med ketoze, ker ima na drugem C atomu $>CO$ skupino.
- Molekulska formula fruktoze je $C_6H_{11}O_6$.
- Glukoza se imenuje tudi sadni sladkor, ker se nahaja v različnih vrstah sadja.

• **Delitev ogljikovih hidratov**

- Kako ločimo ogljikove hidrate glede na število gradbenih enot?
- Ogljikove hidrate delimo na _____ (ena enota v molekuli), _____ (dve enoti v molekuli) in _____ (več enot v molekuli).

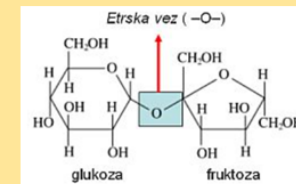
5. DISAHARIDI

- Sestavljeni iz dveh molekul monosaharidov, ki se vežeta med seboj tako, da se odcepi molekula voda.

- Spoznaj nekaj disaharidov:

Kemijsko ime	Monosaharidne enote
Saharoza (trsni ali pesni sladkor)	Glukoza + fruktoza
Laktoza (mlečni sladkor)	Glukoza + galaktoza
Maltoza (sadni sladkor)	Glukoza + glukoza

Kako pridobivajo saharozo si preberi v učbeniku na str. 92

ODGOVORI:

Iz katerih rastlin pridobivajo SAHAROZO?

- Saharoza je **spojina** glukoze in fruktoze, ki se med seboj vežeta tako, da se odcepi molekula vode.
- Med je **zmes** glukoze in fruktoze.

6. POLISAHARIDI

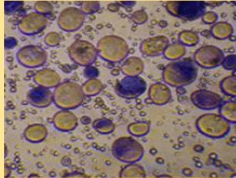

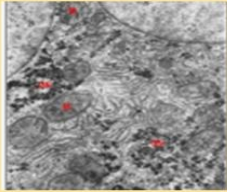

- Sestavljeni iz več sto enot monosaharidov.
- **Polisaharide** najdemo predvsem v rastlinah, manj v živalih.
- V **rastlinah** in v **živalih** imajo polisaharidi lahko dvojno nalogo: predstavljajo tako **rezervno** kot tudi **oporno snov**.

Vir	Rezervni polisaharidi	Oporni polisaharidi
Rastline	škrob	celuloza
Živali	glikogen	hitin

- **Zrna koruze** vsebujejo največ **škroba**, v **steblih in listih** pa prevladuje **celuloza**, ki rastlini služi kot **oporna snov**.

Kje najdemo polisaharide?

	
zrnca škroba v celicah pšenice	bombaž je skoraj čista celuloza
	
glikogen v celicah jeter	hitin v oklepu jastoga

Reši kratek test do petka 17.4.2020 do 16. ure.

https://kahoot.it/challenge/09095156?challenge-id=b41fbe64-abf2-440d-85cf-d41b97c0f111_158642979887

EVOLUCIJA ČLOVEKA

1. Kaj so skupne značilnosti primatov? _____

2. Kakšne so razlike med primati? _____

PRIMATI	ZNAČILNOST PRIMATOV
<i>avstralopitek</i>	
<i>spretni človek</i>	
<i>pokončni človek</i>	
<i>neandertalec</i>	
<i>sodobni človek</i>	